

Intern controleplan gemeente Veenendaal

Boekjaar 2021

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Wat gaat er veranderen voor de gemeente?	3
1.2	Wat is de rechtmatigheidsverantwoording?	3
2	Doelstelling van het interne controleplan	4
3	Reikwijdte van de verbijzonderde interne controle	4
3.1	Voorwaardencriterium	4
3.2	Begrotingscriterium	4
3.3	Misbruik en Oneigenlijk gebruik	6
3.4	Getrouwheid	6
4	Kaders waarbinnen de controle uitgevoerd wordt	7
4.1	Kadernota rechtmatigheid	7
4.2	Normenkader van de gemeente	7
4.3	De toleranties voor de controle	7
4.4	Rapporteringstolerantie	9
5	Rollen, taken en verantwoordelijkheden	9
5.1	Gemeenteraad	9
5.2	College	10
5.3	Directie	10
5.4	Ambtelijke organisatie	10
5.5	Accountant	10
5.6	Samenwerking tussen de accountant en de VIC bij de jaarrekeningcontrole	10
6	Bepalen financieel kritische processen	11
7	Gemeentebrede risicoanalyse	12
7.1	Risico op fouten	13
8	Controleaanpak	13
8.1	Inzicht in de interne beheersing	13
8.2	Controleaanpak IT	14
8.3	Controleaanpak per proces	14
9	Planning	16
10	Rapportage	16
	Bijlage 1 – Planning (verbijzonderde) interne controle 2021	18
	Bijlage 2 – Concept normenkader 2021	19
	Bijlage 3 – Format rechtmatigheidsverantwoording college	20
	Bijlage 4 – Format rechtmatigheidsverantwoording proceseigenaar	21

1 Inleiding

Waar het op dit moment nog gebruikelijk is dat de accountant een rechtmatigheidsoordeel afgeeft bij de jaarrekening, zal vanaf boekjaar 2021 een verschuiving plaatsvinden naar het college van B&W. Het college zal vanaf dat moment een rechtmatigheidsverantwoording moeten verstrekken. Op deze wijze legt het college verantwoording af over het naleven van wet- en regelgeving binnen de gemeente Veenendaal. Het vaststellen van het getrouwe beeld blijft onderdeel van de jaarrekeningcontrole door de accountant. Dit intern controleplan ziet toe op het boekjaar 2021, het eerste jaar waarin het college van B&W een rechtmatigheidsverantwoording zal moeten afgeven bij de jaarstukken (veronderstellend dat de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel tijdig zal plaatsvinden. Mocht dit niet het geval zijn dan zal 2021 als proefjaar worden gebruikt waardoor er qua aanpak geen wijziging noodzakelijk is). Het college rapporteert hierin aan de gemeenteraad over de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties. De accountant controleert vervolgens het getrouw beeld van de rechtmatigheidsverantwoording.

Met dit plan geeft het college van B&W invulling aan art. 212 en art. 213 van de Gemeentewet waarin ze is verplicht tot het zorgdragen van de toetsing op de rechtmatigheid van het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie. Het intern controleplan van de gemeente Veenendaal is hier een belangrijk onderdeel van aangezien dit de basis legt voor het controleren en signaleren van tekortkomingen in de uitvoering van taken alsmede het bijsturen en afleggen van verantwoording over de uitgevoerde taken.

1.1 Wat gaat er veranderen voor de gemeente?

In 2016 is door de minister van Buitenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een schrijven verstrekt aan de Tweede Kamer waarin is aangegeven dat de Stuurgroep Vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) instemt met het opnemen van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Het doel van deze verantwoording is het uit de accountantscontrole halen van de controle op de rechtmatigheid, en deze terug te brengen naar het college van burgemeester en wethouders. Een voorbeeld van het op te nemen format in de jaarrekening is opgenomen onder bijlage 3 van dit plan.

1.2 Wat is de rechtmatigheidsverantwoording?

Middels de rechtmatigheidsverantwoording zal het college vanaf boekjaar 2021 verklaren dat zij rechtmatig heeft gehandeld. De rechtmatigheidsverantwoording heeft betrekking op de baten en lasten in de jaarrekening alsmede de balansmutaties. Rechtmatig handelen bestaat uit een drietal deelaspecten:

- **Het voorwaardencriterium:** alle financiële beheershandelingen zijn verricht in overeenstemming met wet- en regelgeving.
- **Het begrotingscriterium:** alle lasten in het begrotingsjaar vallen binnen de begroting (incl. wijzigingen) zoals door de gemeenteraad is goedgekeurd. Niet alle begrotingsoverschrijdingen zijn verwijtbaar aan het college, bijvoorbeeld omdat ze niet voorzienbaar waren. Aangezien het begrotingscriterium om het budgetrecht van de raad gaat ziet dit criterium alleen toe op de lasten en niet op de baten.
- **Het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium:** het college heeft voldoende waarborgen genomen om te voorkomen dat als gevolg van misbruik of oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen is verleend of een te laag dan wel geen bedrag aan heffingen aan de gemeente is betaald.

Overigens dient hierbij opgemerkt te worden dat rechtmatigheid breder is dan bovengenoemde 3 criteria. De andere 6 criteria (calculatie, valuering, adressering, volledigheid, aanvaardbaarheid en levering) blijven bestaan en vallen onder de bestaande werkwijze. Dat betekent dat deze worden afgedekt door het getrouw beeld en de accountant hier haar oordeel over zal blijven geven. Het college zal dus niet zelfstandig rapporteren over de getrouwheid (en dus over de 6 criteria) maar alleen over het rechtmatigheid handelen (de resterende 3 criteria).

2 Doelstelling van het interne controleplan.

Dit interne controleplan bevat een uitwerking van de verbijzonderde interne controle (verder: VIC) binnen onze organisatie. De verbijzonderde interne controle heeft tot doel de getrouwheid en rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties vast te stellen. Naast deze formele rol kan de VIC op verzoek van raad, college en/of directie onderzoeken naar specifieke onderwerpen of processen op het gebied van doelmatigheid of doeltreffendheid. In alle gevallen hebben de uitkomsten van de VIC tot doel de bedrijfsvoering van de gemeente te verbeteren.

De VIC is binnen onze organisatie belegd binnen het team Control. Daarmee valt het team hiërarchisch onder de directie en onder directe aansturing door de concerncontroller. De concerncontroller is tevens opdrachtgever van de VIC.

In de uitvoering van de VIC trachten wij een maximale aansluiting te realiseren tussen de uitgevoerde verbijzonderde interne controle (VIC) en door de extern accountant te verrichten werkzaamheden. Het intern controleplan biedt de basis om jaarlijks te bezien welke processen onderdeel van de verbijzonderde interne controle uitmaken en wat de diepgang van de verbijzonderde interne controle werkzaamheden zal zijn. Het team Control voert in overeenstemming met het vastgestelde intern controleplan de verbijzonderde interne controle uit om de rechtmatigheid en de omvang van de risico's met betrekking tot financieel kritische processen vast te stellen. De resultaten van de verbijzonderde interne controle en eventuele (aanvullende) onderzoeken geven informatie over in hoeverre de gemeente 'in control' is.

3 Reikwijdte van de verbijzonderde interne controle

De VIC ziet toe op de rechtmatigheid en getrouwheid van de baten, lasten en balansmutaties. Voor uitvoering van de controle wordt jaarlijks door de commissie BBV een kadernota rechtmatigheid uitgegeven. Deze kadernota bevat de kaders waarbinnen de rechtmatigheidscontrole uitgevoerd dient te worden. Uit de kadernota blijkt dat rechtmatigheid in essentie in 3 deelaspecten uiteen valt:

3.1 Voorwaardencriterium

Bij het voorwaardencriterium gaat het erom dat bepalingen in wet- en regelgeving worden nageleefd. Voor de rechtmatigheidscontrole zijn met name de gestelde voorwaarden, die betrekking hebben op recht (heeft de ontvanger wel recht op de vergoeding of subsidie), hoogte (klopt het bedrag, is de berekening juist) en duur (zijn de juiste termijnen in acht genomen) van belang. Een voorbeeld van het niet naleven van het voorwaarden criterium is het ten onrechte niet Europees aanbesteden van een opdracht.

3.2 Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium ziet toe op het respecteren van het budgetrecht van de raad. Daartoe dient te worden getoetst of begrotingsafwijkingen en met name overschrijdingen door de raad zijn geautoriseerd. Deze moeten tijdig, en in elk geval in het begrotingsjaar zelf, aan de raad worden voorgelegd. Als een wijziging niet meer in het jaar zelf is voorgelegd zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig, maar de VIC (en de externe accountant) kijkt per geval

in hoeverre er daadwerkelijk sprake is van een onrechtmatigheid die meeweegt in het oordeel van de accountant. Hiertoe wordt de volgende tabel gehanteerd:

Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen tenminste de volgende "soorten" begrotingsafwijkingen worden onderkend:	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel
Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend. Bijvoorbeeld de doelgroep c.q. de activiteiten zijn in de praktijk aantoonbaar ruimer geïnterpreteerd dan in regelgeving (subsidieregeling, -verordening) was gedefinieerd.		X
Budgetoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn geautoriseerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad.		X
Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendeekkende omzet.	X	
Budgetoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X	
Budgetoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen		X
Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente ervoor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar. <ul style="list-style-type: none"> • geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar • geconstateerd na verantwoordingsjaar 	X	X

Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen tenminste de volgende “soorten” begrotingsafwijkingen worden onderkend:	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel
Budgetoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investerings- of totaal geautoriseerd budget) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren. <ul style="list-style-type: none"> jaar van investeren afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren 	X	X

Bron: kadernota rechtmatigheid commissie BBV

3.3 Misbruik en Oneigenlijk gebruik

Daarnaast speelt het misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) criterium bij gemeenten een belangrijke rol. Het M&O-criterium geldt in het bijzonder voor bijdragen om niet en subsidies; worden subsidies terecht verstrekt en worden ze ook voor het doel waarvoor het is gegeven gebruikt? Misbruik kan gelijk worden gesteld met het plegen van fraude om zich onrechtmatig overheidsgelden toe te eigenen en is dan ook onrechtmatig. Bij oneigenlijk gebruik is feitelijk gehandeld in overeenstemming met wet- en regelgeving, maar is dit in strijd met het doel en de strekking van de wet- en regelgeving. Daarmee zijn dergelijke handelingen niet onrechtmatig.

3.4 Getrouwheid

Naast de specifieke controle op rechtmatigheid, in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording, controleert de VIC ook de getrouwheid (dit betreffen de overige 6 criteria calculatie, valuteringscriterium, adressering, volledigheid, aanvaardbaarheid en levering) van de baten en lasten. Door het uitvoeren van deze controles zijn wij in staat om als gemeente een uitspraak te doen over de getrouwheid van onze jaarrekening en kan de accountant bij haar controle gebruik maken van de werkzaamheden van de VIC om tot een eigen oordeel over de jaarrekening te komen. Een korte uitwerking van deze criteria is hieronder opgenomen.

3.4.1 Calculatiecriterium

Het calculatiecriterium ziet toe op de juistheid van het vastgestelde bedrag. Hierbij moet gedacht worden aan het in rekening brengen van het juiste bedrag op grond van tarieven of het doorbelasten van bedragen.

3.4.2 Valuteringscriterium

Het valuteringscriterium is van belang in het kader van het verantwoorden van baten en lasten in de periode waarop deze betrekking hebben. Het gaat daarbij dus om de juistheid van het tijdstip van betaling en verantwoording van de verplichting. Met andere woorden, het toerekenen aan het juiste begrotingsjaar.

3.4.3 Adresseringscriterium

Het adresseringscriterium gaat om het doen van betalingen aan de (juiste) rechthebbende.

3.4.4 Volledigheidscriterium

Het volledigheidscriterium is van belang bij het vaststellen van de volledigheid van de opbrengsten (heffingen). Een voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld de volledigheid van de belastingheffingen.

3.4.5 Aanvaardbaarheids criterium

Het aanvaardbaarheids criterium ziet toe op de vraag of lasten en baten passen binnen de doelstellingen van de gemeente. Hierbij kan gedacht worden aan de zakelijkheid van gemaakte kosten en de wijze waarop met eventuele schadeclaims en terugvordering is omgegaan.

3.4.6 Leveringscriterium

Bij het laatste criterium gaat het erom of dat de prestatie is geleverd/ontvangen. Bijvoorbeeld of dat ingekochte goederen ook feitelijk zijn ontvangen bij de gemeente of dat diensten waar wij als gemeente voor betalen ook zijn verricht.

4 Kaders waarbinnen de controle uitgevoerd wordt

4.1 Kadernota rechtmatigheid

Zoals hiervoor aangegeven wordt de controle uitgevoerd binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat het interne controleplan uitgaat van een controle op de financiële rechtmatigheid op het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het M&O criterium. Daarnaast worden de overige 6 criteria als onderdeel van de getrouwheidscontrole uitgevoerd.

4.2 Normenkader van de gemeente

Voor het toetsen van het voorwaardencriterium (naleving van wet- en regelgeving) is het relevant een normenkader te hebben welke wet- en regelgeving aan getoetst dient te worden. Minimaal jaarlijks wordt het normenkader opgesteld of geactualiseerd door de organisatie en ter besluitvorming voorgelegd aan het college van B&W. Na vaststelling door het college wordt het normenkader ter kennisgeving aan de raad aangeboden. Door deze in de kadernota rechtmatigheid geadviseerde methode wordt recht gedaan aan de verantwoordelijkheid van het college terwijl de raad wel kennis kan nemen van het normenkader en eventueel aandachtspunten voor de (verbijzonderde) interne controle kan meegeven.

Voor het normenkader worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Regelgeving ¹	Normenkader
EU-regels	Verplicht onderdeel van het normenkader
Landelijke wet- en regelgeving	Verplicht onderdeel van het normenkader
Raadsbesluiten (bijv. verordeningen of nota's)	Verplicht onderdeel van het normenkader

Binnen de gemeente Veenendaal is besloten om collegebesluiten geen onderdeel te laten uitmaken van het normenkader. Zie voor het normenkader van 2021 bijlage 2 van dit plan.

4.3 De toleranties voor de controle

Het interne controleplan ziet toe op zowel de controle van rechtmatigheid als getrouwheid. Met de ontwikkeling ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording zijn er een tweetal toleranties relevant geworden, namelijk de goedkeuringstolerantie voor de controle op getrouwheid en de verantwoordingsgrens voor de controle op de rechtmatigheid. Deze toleranties worden hieronder nader toegelicht.

---

¹ Indien en voor zover sprake is van financiële beheershandelingen (zogenaamde recht-, hoogte-, en duurbepalingen)

4.3.1 Goedkeuringstolerantie

De goedkeuringstolerantie wordt gesteld op 1% voor fouten en 3% voor onzekerheden van de omvangsbasis. De omvangsbasis bestaat uit de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves van de gecontroleerde jaarrekening. Het is daarbij de doelstelling van de controle om met een redelijke mate van zekerheid, vastgesteld op 95%, een oordeel te vormen dat de jaarrekening geen fouten of onzekerheid boven de gestelde goedkeuringstolerantie bevat. In onderstaande tabel is de relatie tussen goedkeuringstolerantie en het oordeel weergegeven:

	<1%	>1% maar <3%	>3%	>10%
Fouten	Goedkeurend	Oordeel met beperking	Afkeurend	Afkeurend
Onzekerheden	Goedkeurend	Goedkeurend	Oordeel met beperking	Oordeelonthouding

4.3.2 De verantwoordingsgrens

Daarnaast maken we voor de controle op de rechtmatigheidsverantwoording gebruik van de zogeheten verantwoordingsgrens. Op dit moment is de verwachting dat de verantwoordingsgrens voor 2021 zal worden vastgesteld op 3% en volgen daarmee het advies van onze accountant². Dat betekent het volgende voor de te rapporteren fouten en onduidelijkheden::

	<3%	>3%
Fouten	Niet rapporteren in de verantwoording. Afhankelijk van de vastgestelde rapportagetolerantie wel opnemen in de paragraaf bedrijfsvoering.	Opnemen in de verantwoording
Onduidelijkheden	Niet rapporteren in de verantwoording. Afhankelijk van de vastgestelde rapportagetolerantie wel opnemen in de paragraaf bedrijfsvoering.	Opnemen in de verantwoording

4.3.3 De verhouding tussen de goedkeuringstolerantie en de verantwoordingsgrens

Om de uniformiteit in de uitvoering van de controlewerkzaamheden te bewerkstelligen is besloten de verantwoordingsgrens gelijk te stellen aan de goedkeuringstolerantie. Dit zorgt ervoor dat zowel de getrouwheid als rechtmatigheidswerkzaamheden met een vergelijkbare tolerantie worden uitgevoerd om op deze wijze de controle zo efficiënt mogelijk vorm te kunnen geven. Voor onze gemeente betekent dit op begrotingsbasis 2021 een goedkeuringstolerantie van:

Basis	Begroting (in €)
Totaal lasten programma's	205.578.000
Stortingen in reserves	277.000
Totale lasten (incl. reservemutaties)	205.855.000
Goedkeuringstolerantie in € (1%)	2.058.550

De goedkeuringstolerantie wordt gedurende de controle bijgesteld op basis van de werkelijke lasten en stortingen in reserves. Daarmee kan de goedkeuringstolerantie in omvang gedurende het jaar

² De feitelijke vaststelling door de gemeenteraad zal op een later moment moeten plaatsvinden. Op het moment dat zij voor een afwijkend percentage kiezen zal dit alleen bij een percentage onder de 1% effect hebben op de uit te voeren werkzaamheden omdat de verantwoordingsgrens reeds gelijk is gesteld aan de goedkeuringstolerantie.

wijzigen. Bovenstaand bedrag is daarmee een indicatie op basis van de begroting 2021 en zal gedurende het jaar worden aangepast.

4.4 Rapporteringstolerantie

Waar de goedkeuringstolerantie wat zegt over de diepgang van de controle, is de rapporteringstolerantie de grens waarboven gerapporteerd wordt. Hierbij merken wij op dat wij intern, gelet op ons doel de doorontwikkeling van de bedrijfsvoering te stimuleren aan de proceseigenaren alle bevindingen zullen rapporteren. Richting college en raad zal het over het algemeen zo zijn dat niet alle fouten gerapporteerd hoeven te worden. Op grond van artikel 5 lid 1 van het Bado volgt de rapporteringstolerantie uit de goedkeuringstolerantie. Als gemeente maken wij de keuze om deze op 10% van de goedkeuringstolerantie te stellen. Dit percentage is binnen de accountantscontrole een algemeen aanvaardbare grens om te bepalen welke fouten wel/niet gerapporteerd moeten worden. De gemeenteraad stelt de jaarlijks te hanteren rapporteringstolerantie voor de externe accountant vast. Deze rapporteringstolerantie volgen wij intern ook op het moment dat deze lager blijkt te zijn dan de rapporteringstolerantie zoals bepaald op basis van de 10%. De rapporteringstolerantie voor het huidige jaar bedraagt:

Rapporteringstolerantie	€100.000
--------------------------------	-----------------

Ten aanzien van de specificatie rapportering over de bevindingen met betrekking tot de rechtmatigheidsverantwoording hanteren we deze rapporteringstolerantie ook voor bevindingen die worden opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering op het moment dat de totale bevindingen onder de verantwoordingsgrens uitkomen. Getrouwheidsbevindingen worden alleen gerapporteerd in de tussentijdse rapportages vanuit de VIC en worden daarnaast onderdeel van de rapportage die de accountant verstrekt aan de gemeenteraad, het accountantsverslag, voorzover deze relevant zijn voor de controle. Voor 2021 betekent dit dat we op basis van de volgende uitgangspunten gaan verantwoorden:

Omvang van cumulatieve fouten of onduidelijkheden ³	Plaats van de verantwoording
Fouten/onduidelijkheden > €6,1 miljoen	Rechtmatigheidsverantwoording
Fouten/onduidelijkheden >€6,1 miljoen maar >€0,1 miljoen	Paragraaf Bedrijfsvoering
Fouten/onduidelijkheden <€0,1 miljoen	Geen verantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording zal worden opgenomen als onderdeel van de jaarrekening waar de paragraaf bedrijfsvoering onderdeel is van het jaarverslag.

5 Rollen, taken en verantwoordelijkheden

5.1 Gemeenteraad

De raad stelt vanuit haar controlerende rol vast of de in de begroting opgenomen afspraken door het college op doelmatige en rechtmatige wijze zijn uitgevoerd. Het normenkader voor de rechtmatigheid waaraan wordt getoetst wordt door de raad vastgesteld. Op dit moment toetst de accountant en rapporteert deze hierover aan de raad in hoeverre er rechtmatig is gehandeld. Vanaf boekjaar 2021 legt het college zelf door middel van de rechtmatigheidsverantwoording verantwoording af over het rechtmatig handelen.

De raad bepaalt in overleg met het college de verantwoordingsgrens van de rechtmatigheidsverantwoording. Als verlengstuk van de raad is binnen de gemeente Veenendaal een

³ Bij het bepalen van het wel of niet rapporteren tellen fouten en onduidelijkheden niet bij elkaar op.

auditcommissie gevormd die specifiek is belast met de controle op het financieel beheer en rol van de accountant.

5.2 College

Het college is verantwoordelijk voor een rechtmatige uitvoering van de begroting. Waar het op dit moment nog gebruikelijk is dat de accountant de controle uitvoert en hierover rapporteert aan de raad zal het college dit vanaf boekjaar 2021 zelfstandig doen door middel van de rechtmatigheidsverantwoording.

5.3 Directie

De directie (gemeentesecretaris en directeur bedrijfsvoering) draagt de eindverantwoordelijkheid voor de middelenfuncties en de integrale bedrijfsvoering. De directie is vanuit haar sturende rol verantwoordelijk voor de kaderstelling (op basis van landelijke en Europese wet- en regelgeving alsmede de interne verordeningen van de gemeente)

5.4 Ambtelijke organisatie

De ambtelijke organisatie van de gemeente Veenendaal is verdeeld over diverse teams met elk een eigen expertise. Daarnaast is er sprake van een aantal opgavemanagers met specifieke opgaves. Een teammanager is voor zowel beleidsuitvoering als voor bedrijfsvoering verantwoordelijk voor de processen in zijn team en voor de financiële gevolgen die hieruit voortvloeien en die als baten, lasten en/of balansmutaties in de jaarrekening verantwoord dienen te worden. Niet alle processen binnen de organisatie raken de baten, lasten en/of balansmutaties in de jaarrekening. Die processen vallen dan ook buiten de scope van de rechtmatigheidsverantwoording en de controle op getrouwheid.

5.5 Accountant

Op dit moment stelt de accountant vast in hoeverre jaarrekening rechtmatig en getrouw is. Vanaf boekjaar 2021 verschuift het vaststellen van de rechtmatigheid (met uitzondering van de SISA-verantwoording) naar het college. De accountant blijft verantwoordelijk voor het vaststellen van het getrouwe beeld van de jaarrekening. Tussen de gemeente (team control) en de accountant vindt regelmatig afstemming plaats over het op elkaar afstemmen van werkzaamheden. Ook in het licht van de rechtmatigheidsverantwoording zal er afstemming met de accountant plaatsvinden.

5.6 Samenwerking tussen de accountant en de VIC bij de jaarrekeningcontrole

Naast de toegevoegde waarde van de VIC voor de gemeente zelf is samenwerking met de accountant cruciaal om te komen tot een soepel en efficiënt jaarrekeningproces. De commissie BADO heeft in de notitie 'De verbijzonderde interne controle bij decentrale overheden' een viertal opties aangegeven ten aanzien van de samenwerking tussen accountant en de VIC:

1. Aanlevering stukken

De VIC kan behulpzaam zijn bij het verzamelen van allerhande gegevens en onderliggende stukken, die nodig zijn voor de controle door de accountant. Door bijvoorbeeld tijdig een kwaliteitstoets uit te voeren op de volledigheid van de stukken, kan een positieve invloed worden uitgeoefend op de doorlooptijd van de controle. Voorts kan een goede aanlevering van stukken, een bijdrage leveren aan de efficiency van de accountantscontrole.

2. Intern beheersingskader

De VIC kan door de accountant gebruikt worden als een van de belangrijke informatiebronnen om kennis te verkrijgen van de gemeente en zo richting te geven aan zijn controle. Op deze wijze worden risico's geïdentificeerd en ingeschat, om een basis voor het opzetten en uitvoeren van verdere controlewerkzaamheden te verkrijgen. De accountant zal

in deze situatie kennisnemen van de geaccordeerde jaarplannen van de VIC en de werkzaamheden en de bevindingen van de VIC.

3. *De VIC als interne beheersingsmaatregel, waarop de accountant kan steunen bij zijn organisatiegerichte werkzaamheden*

De accountant kan en wil in deze situatie steunen op de interne beheersingsmaatregelen van de decentrale overheid. De VIC omvat interne beheersingsmaatregelen, die de accountant kan toetsen in het kader van zijn organisatie- en procesgerichte werkzaamheden. Het gaat er in de kern om of de VIC-werkzaamheden zijn gericht op het voorkomen of het detecteren en corrigeren van fouten in de jaarrekening. In het kader van de VIC worden in deze situatie interne controles uitgevoerd, waarbij de externe accountant zelfstandig de effectieve werking toetst.

4. *De VIC als interne auditfunctie*

De accountant concludeert in deze situatie dat de VIC voldoet aan de eisen uit Standaard 610 en dat de VIC aangemerkt kan worden als een interne auditfunctie. Dat betekent dat de accountant bij de uitvoering van haar werkzaamheden grotendeels kan steunen op de werkzaamheden en conclusies van de VIC en nog (beperkte) eigen werkzaamheden verricht. De competenties van het VIC team en de kwaliteit inclusief documentatie komen overeen met die van een openbaar accountant.

Binnen de gemeente Veenendaal zijn we op dit moment bezig met de doorontwikkeling van de interne controle. Voor komend jaar streven we naar de invulling op basis van variant 1.

6 Bepalen financieel kritische processen

Op grond van de hierboven gestelde goedkeuringstolerantie kan bepaald worden welke processen als financieel kritisch worden aangemerkt. Dit zijn processen die voldoen aan de volgende criteria:

- Kwantitatief: processen of balansposten waarvan de omvang in € > 50%⁴ van de goedkeuringstolerantie is; of;
- Kwalitatief: processen of balansposten die ongeacht hun omvang vanwege andere redenen betrokken dienen te worden. Hierbij valt te denken aan specifieke projecten of politiek gevoelige dossiers.

Op basis van de begroting 2021 zijn voor dit jaar de volgende processen en balansposten aan te merken als financieel kritisch waarbij allereerst is bepaald of dat zij voldoen op basis van een kwantitatieve overweging alvorens voor de resterende processen of balansposten te bepalen of er kwalitatieve overwegingen zijn om deze alsnog in scope mee te nemen. Door deze methodiek te hanteren bepalen we eerst welke processen sowieso, vanuit omvang, relevant zijn voor de controle en waar werkzaamheden op verricht moeten worden. Voor de processen die niet op basis van deze criteria classificeren kijken we daarna alleen nog naar kwalitatieve overwegingen. Daarom zal er, in onderstaande overzicht, ook nimmer sprake zijn van een proces wat zowel op kwantitatieve als kwalitatieve criteria in scope is:

---

⁴ De grens van 50% is een algemeen aanvaardbare afslag binnen de accountantscontrole. De gemeente sluit hierop aan.

Balans							
Activa (x €1.000)		Kwantitatief in scope	Kwalitatief in scope	Passiva (x €1.000)		Kwantitatief in scope	Kwalitatief in scope
Immateriële vaste activa	102	nee	nee	Eigen vermogen	77.055	ja	nee
Materiële vaste activa	229.186	ja	nee	Saldo van rekening	731	nee	nee
Financiële vaste activa	16.689	ja	nee	Voorzieningen	21.701	ja	nee
Voorraden	7.056	ja	nee	Vaste schuld	129.658	ja	nee
Uitzettingen	18.588	ja	nee	Vlottende schuld	30.706	ja	nee
Liquide middelen (kas- en banksaldi)	413	nee	ja	Overlopende passiva	15.404	ja	nee
Overlopende activa	3.221	ja	nee				

Rekening van baten en lasten							
Lasten (x €1.000)		Kwantitatief in scope	Kwalitatief in scope	Baten (x €1.000)		Kwantitatief in scope	Kwalitatief in scope
Salarissen	42.234	ja	nee	Algemene uitkering gemeentefonds	110.548	ja	nee
Inkoop en aanbesteding	39.685	ja	nee	Belastingen			
Sociaal domein				Belastingen - OZB	14.271	ja	nee
Participatiewet	21.865	ja	nee	Belastingen - Rioolheffing	3.364	ja	nee
WSW	82	nee	nee	Belastingen - Afvalstoffenheffing	7.615	ja	nee
WMO	10.386	ja	nee	Belastingen - precario	2.035	ja	nee
Jeugdzorg	18.598	ja	nee	Overige belastingen - honden en toeristen ed	1.306	nee	nee
Grondaankopen	630	nee	nee	Overige belastingen - begraafrechten	1.047	ja	nee
Leerlingenvervoer	1.202	ja	nee	Leges			
Verstrekte subsidies	49.109	ja	nee	Wabo - burgerzaken	1.030	nee	nee
Financiële lasten				Wabo - bouwleges	1.840	ja	nee
Rentelasten	2.064	ja	nee	Wabo - overige leges	128	nee	nee
Afschrijvingen	9.854	ja	nee	Parkeeropbrengsten	1.747	ja	nee
Betaalde belastingen	895	nee	nee	Grondverkopen	6.090	ja	nee
VPB	-	nee	nee	Huuropbrengsten	7.413	ja	nee
				Erfpacht	39	nee	nee
				Leerlingenvervoer - eigen bijdrage	-	nee	nee
				Participatiewet - terugvordering en baten	162	nee	nee
				Eigen bijdrage (WMO/Jeugd)	-	nee	nee
				Ontvangen subsidies en bijdragen	32.796	ja	nee
				Financiële lasten			
				Rentebaten	514	nee	nee
				Ontvangen dividend	-	nee	nee
				Overige opbrengsten			
				Verkopen duurzame goederen	5.733	ja	nee
				Uitgeleend personeel	290	nee	nee
				Overige goederen en diensten	2.659	ja	nee

Overige				
Overige balansmutaties, lasten en verrekeningen		Kwantitatief in scope	Kwalitatief in scope	Toelichting
Reservemutaties - toevoegingen	277	n.v.t.	n.v.t.	In scope via mutaties reserves op de balans
Reservemutaties - onttrekkingen	4.608	n.v.t.	n.v.t.	In scope via mutaties reserves op de balans
Dotaties aan voorzieningen	4.162	n.v.t.	n.v.t.	In scope via mutaties voorzieningen op de balans
Voorzieningen - vrijval	357	n.v.t.	n.v.t.	In scope via mutaties voorzieningen op de balans
Verrekeningen - rente (baten)	1.337	n.v.t.	n.v.t.	N.v.t., is alleen herverdeling, per saldo €0
Verrekeningen - rente (lasten)	1.290	n.v.t.	n.v.t.	N.v.t., is alleen herverdeling, per saldo €0
Verrekeningen - overige verrekeningen (baten)	-3.667	n.v.t.	n.v.t.	N.v.t., is alleen herverdeling, per saldo €0
Verrekeningen - overige verrekeningen	10	n.v.t.	n.v.t.	N.v.t., is alleen herverdeling, per saldo €0
Resultaat rekening van baten en lasten	910	n.v.t.	n.v.t.	Is de resultante van andere processen

7 Gemeente brede risicoanalyse

Per proces is een risicoanalyse uitgevoerd om inzicht te krijgen in verhoogde risico's op fouten. De uitkomsten van deze risicoanalyse bepaald de diepgang en in sommige gevallen de aanpak van de controle. De risicoanalyses zijn uitgevoerd langs het volgende model:

waarschijnlijkheid	hoog	verhoogd	significant	significant
	middel	normaal	verhoogd	significant
	laag	normaal	normaal	Verhoogd
		laag	middel	hoog
		impact		

In de volgende paragrafen zijn de uitkomsten van de risicoanalyses, onderscheid naar het risico op fouten en het risico op fraude, opgenomen. Deze risico's zijn gebaseerd op de situatie ten tijde van het

opstellen van het interne controleplan en kunnen daarom gedurende de uitvoering van de controle nog worden bijgesteld op basis van nieuw verkregen inzichten of informatie.

7.1 Risico op fouten

Onderstaand zijn alleen de verhoogde risico's op een afwijking > goedkeuringstolerantie als gevolg van fouten opgenomen. Normale (lage) risico's zijn daarom niet opgenomen.

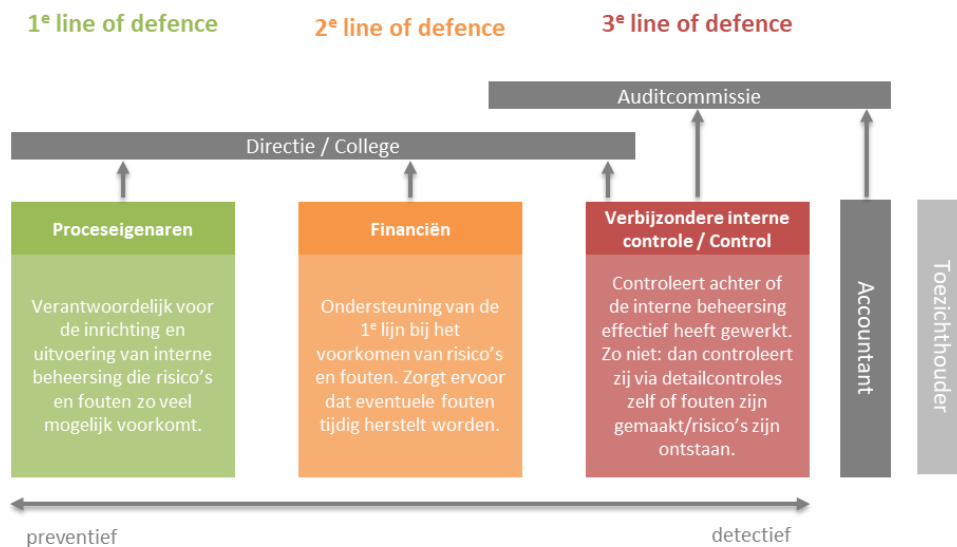
Proces	Risico	Bewering								Inschatting waarschijnlijkheid	Inschatting impact	Inschatting risico	
		Bestaan/voorkomen	Volledigheid	Justheid	Waardering	Afgroning	Classificatie	Presentatie/voelichting	Rechtmatigheid				Rechten/verplichtingen
N.v.t.	Doorbreking van interne beheersing door management	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Hoog	Hoog	Significant
Inkopen	Rechtmatigheid van de EU-aanbestedingen									x	Hoog	Hoog	Significant
Grondexploitatie	Onjuiste waardering van de grondexploitatie				x						Middel	Hoog	Verhoogd
Tozo	Onrechtmatige verstrekking van Tozo regeling									x	Middel	Middel	Verhoogd
Sociaal domein	Prestatielevering van Jeugdzorg en WMO (ZIN)			x							Middel	Middel	Verhoogd
Sociaal domein	Prestatielevering van Jeugdzorg en WMO (PGB)			x							Hoog	Middel	Verhoogd

8 Controleaanpak

8.1 Inzicht in de interne beheersing

Voor alle financieel kritische processen verkrijgen wij inzicht in de opzet van de interne beheersing. Daarbij zullen wij op basis van een interview met proceseigenaar inzicht krijgen in de opzet van de interne beheersing en voor relevante beheersmaatregelen het bestaan van deze maatregelen via een lijncontrole (een waarneming van één item) vaststellen.

Voor het beoordelen van de interne beheersing hanteren wij het zogenaamde 'lines of defence' model:

Het verschil tussen de gedefinieerde linies is als volgt:

- **1e lijn:** de interne controlemaatregelen die belegd zijn in de lijnorganisatie;
- **2e lijn:** die de 1e lijn ondersteunt, adviseert, coördineert en intern toetst of de interne controlemaatregelen op uitvoeringsniveau aanwezig zijn en adequaat worden uitgevoerd. Deze interne toetsingswerkzaamheden worden meestal uitgevoerd door interne controlefunctionarissen, die (in meer of mindere mate) een objectief oordeel kunnen vellen over de afdeling en/of processen die zij toetsen;

- **3^e lijn:** binnen de gemeente betreft dit de verbijzonderde interne controle welke is ondergebracht bij team control.

Doelstelling van de toepassing van dit model is dat proceseigenaren actief worden geadviseerd op het verder door ontwikkelen van hun processen. Daarbij is het uitgangspunt waar effectief en efficiënt beheersmaatregelen zo veel als mogelijk in de eerste lijn ingericht worden. Voor komend jaar verwachten wij dat het grootste deel van het werk, zoals ook opgenomen in paragraaf 8.3, zal moeten worden uitgevoerd door de derde lijn teneinde het college in staat te stellen de rechtmatigheidsverantwoording af te geven.

8.2 Controleanpak IT

Op grond van de beoordeling van de interne beheersing is tevens inzicht verkregen waar in de controle gesteund zal worden op geautomatiseerde of IT-afhankelijke beheersmaatregelen. Voor deze applicaties zal, indien er tijdens de controle blijkt dat er maatregelen zijn opgenomen die wij als onderdeel van de controleanpak willen toetsen, zowel de algemene IT-beheersing als de werking van de specifieke beheersmaatregel getest worden. Samengevat zijn de volgende applicaties relevant voor de controle:

Applicatie	Overwegingen om in scope te nemen
Key2financiën	Betreft de financiële administratie van de gemeente Veenendaal. Op basis van deze applicatie komt o.a. de jaarrekening tot stand, worden inkoopfacturen en verplichtingen verwerkt alsmede betalingen uitgevoerd.
Suite/GWS4All	In deze applicatie worden de processen met betrekking tot de participatiewet, Jeugdwet en WMO uitgevoerd. Zowel de totstandkoming van de beschikking als de afwikkeling van de facturering.
YouForce/Beaufort	In deze applicatie worden de salarissen van de gemeenten geregistreerd alsmede de eventuele declaraties voor zover deze via de salarisadministratie lopen.
GISVG	GISVG is de applicatie waarin de belastingen worden verwerkt. Deze bestaat uit GISVG-Heffingen en GISVG-Inning.
WMONed	De applicatie voor de registratie van WMO. In deze applicatie komen alle activiteiten, van aanmelding tot uitbetalingen, terecht en is daarmee relevant voor de controle.

Voor 2021 is het voorstel om in nauwe samenwerking met de accountant te bepalen welke eventuele werkzaamheden verricht moeten/kunnen worden op bovenstaande applicaties.

8.3 Controleanpak per proces

Op basis van de uitgevoerde risicoanalyse alsmede het inzicht wat verkregen is in de interne beheersing hebben wij de meest efficiënte en effectieve controleanpak per financieel kritisch proces bepaald. Bij de controleanpak is hierbij een onderscheid aangemaakt tussen procesgericht en gegevensgericht. Per proces is aangegeven hoe de controleanpak overwegend is. Dat betekent bij een gegevensgerichte controle dat het grootste deel van de werkzaamheden gegevensgericht van aard zal zijn maar niet uitsluit dat (enkele) interne beheersingsmaatregelen getoetst zullen worden.

Financieel kritisch proces	Uitkomsten risicoanalyse		Procesgerichte controle mogelijk?	Controleanpak	
	Fouten	Fraude		Procesgericht	Gegevensgericht
Baten					
Gemeentefonds	Normaal	Normaal	Nee		✓
Belastingen OZB	Normaal	Normaal	Nee		✓
Belastingen Riool	Normaal	Normaal	Nee		✓
Belastingen afval	Normaal	Normaal	Nee		✓
Belastingen precario	Normaal	Normaal	Nee		✓

Financieel kritisch proces	Uitkomsten risicoanalyse		Procesgerichte controle mogelijk?	Controleaanpak	
	Fouten	Fraude		Procesgericht	Gegevensgericht
Begraafrechten ⁵	Normaal	Normaal	Nee		✓
Bouwleges	Normaal	Normaal	Nee		✓
Parkeeropbrengsten	Normaal	Normaal	Nee		✓
Grondverkoop	Normaal	Normaal	Nee		✓
Huuropbrengsten	Normaal	Normaal	Nee		✓
Ontvangen subsidies	Normaal	Normaal	Nee		✓
Overige opbrengsten	Normaal	Normaal	Nee		✓
Lasten					
Salarissen	Normaal	Normaal	Nee		✓
EU-aanbestedingen	Significant	Normaal	Nee		✓
Inkoop & betalingen	Normaal	Normaal	Nee		✓
Participatiewet	Normaal	Normaal	Nee		✓
Tozo ⁵	Verhoogd	Normaal	Nee		✓
WMO	Verhoogd	Normaal	Nee		✓
Jeugdzorg	Verhoogd	Normaal	Nee		✓
Leerlingenvervoer ⁵	Normaal	Normaal	Nee		✓
Verstrekke subsidies	Normaal	Normaal	Nee		✓
Rentelasten	Normaal	Normaal	Nee		✓
Afschrijvingen	Normaal	Normaal	Nee		✓
Balans debet					
Materiële vaste activa	Normaal	Normaal	Nee		✓
Financiële vaste activa	Normaal	Normaal	Nee		✓
Vorraden	Verhoogd	Normaal	Nee		✓
Uitzettingen	Normaal	Normaal	Nee		✓
Liquide middelen	Normaal	Normaal	Nee		✓
Overlopende activa	Normaal	Normaal	Nee		✓
Balans credit					
Eigen vermogen	Normaal	Normaal	Nee		✓
Voorzieningen	Normaal	Normaal	Nee		✓
Vaste schulden	Normaal	Normaal	Nee		✓
Vlottende schulden	Normaal	Normaal	Nee		✓
Overlopende passiva	Normaal	Normaal	Nee		✓

Uit bovenstaande opstelling blijkt dat, op basis van de eerste inventarisatie van de processen, een gegevensgerichte controleaanpak de basis is om te komen tot voldoende zekerheid ten behoeve van rechtmatigheid en getrouwheid. De reden hiervoor is dat de verwachting is dat interne beheersingsmaatregelen aanwezig zijn maar nog niet altijd afgedwongen is dat deze het volledige jaar functioneren. Daardoor het is het veelal effectiever om gegevensgericht te toetsen maar zullen we wel aandacht hebben voor procesgerichte controles voor zover mogelijk om zo de gewenste procesverbeteringen te realiseren. Mocht gedurende het jaar blijken dat een (deels) procesgerichte controle alsnog mogelijk is dan zal op dat moment de aanpak worden gewijzigd. Dit zal worden gerapporteerd in de periodieke rapportage zoals opgenomen in hoofdstuk 9.

⁵ Werkelijke omvang nog af te stemmen met de financiële administratie n.a.v. meest recente IV3 (begroting 2021).

9 Planning

De planning voor de VIC van 2021 is opgenomen in bijlage 1. In deze planning zijn tevens (indien aanwezig) de afspraken opgenomen die met de verschillende teamcoördinatoren zijn gemaakt. Samengevat zijn de belangrijkste mijlpalen als volgt:

Datum/periode	Mijlpaal	Gremium
November 2020	Opstellen integraal intern controleplan 2021 door de verbijzonderde interne controle.	Control
December 2020	Bespreking van intern controleplan 2021 met accountant	Accountant
December 2020	Bespreking van het intern controleplan 2021 met directie inclusief bepaling eventuele aanpassingen van het plan.	Directie
Januari 2021	Bespreking van het intern controleplan 2021 met college inclusief bepaling eventuele aanpassingen van het plan.	College
2^e kwartaal 2021	Uitvoering interne controlewerkzaamheden over kwartaal 1 en opstellen controleverslag.	Control
3^e kwartaal 2021	Uitvoering interne controlewerkzaamheden over kwartaal 2 en opstellen controleverslag..	Control
4^e kwartaal 2021	Uitvoering interne controlewerkzaamheden over kwartaal 3 en opstellen controleverslag..	Control
Januari/februari 2022	Uitvoering interne controlewerkzaamheden over kwartaal 4.	Control
Januari/februari 2022	Verstrekken van de voorgeschreven verklaring door de teamcoördinatoren aan control ten aanzien van het rechtmatig handelen in 2021 voor de processen waar zij verantwoordelijk voor zijn. Een voorbeeld hiervan is opgenomen in bijlage 4 van dit plan.	Teamco
1^e kwartaal 2022	Integrale rapportage door team control teneinde college in staat te stellen de rechtmatigheidsverantwoording af te geven bij de jaarrekening 2021.	Control
1^e kwartaal 2022	Afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording door het college.	College
2^e kwartaal 2022	Controle door de accountant op de jaarrekening 2021 inclusief de rechtmatigheidsverantwoording	Accountant

10 Rapportage

Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden zal er door Control, in het bijzonder de verbijzonderde interne controle functionaris, een onafhankelijk controleverslag worden aangeleverd met daarin een samenvatting van de verrichte werkzaamheden en de daaruit voortkomende bevindingen. De laatste rapportage zal een integrale rapportage betreffen met de uitkomsten over het gehele jaar. Het streven is om over elk kwartaal een controleverslag uit te brengen. Dat betekent dat de volgende rapportagelijijn gehanteerd zal worden voor 2021:

Rapportage	Hoogste gremia
Intern controleplan	College
Controleverslag kwartaal 1	Portefeuillehouder financiën
Controleverslag kwartaal 2	Portefeuillehouder financiën
Controleverslag kwartaal 3	Portefeuillehouder financiën
Integrale rapportage interne controle 2021	College

De uitkomsten uit het controleverslag zullen met proceseigenaren waar deze relevant voor zijn worden gedeeld om op deze wijze procesverbetering te kunnen realiseren.

Bijlage 1 – Planning (verbijzonderde) interne controle 2021
Zie afzonderlijk document.

Bijlage 2 – Concept normenkader 2021
Zie afzonderlijk document.

Bijlage 3 – Format rechtmatigheidsverantwoording college

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

In deze rechtmatigheidsverantwoording geeft het College van burgemeester en wethouders aan in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met door de gemeenteraad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Deze verantwoording betreft de rechtmatige uitvoering van de taken en omvat het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium bij de desbetreffende financiële beheershandelingen en transacties. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op XX XXX 202X vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de gemeenteraad bepaald en bedraagt x% (maximaal 3) van de totale lasten inclusief mutaties in de reserves en is daarmee vastgesteld op € x.

Conclusie

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties (niet) rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen

- Afwijking 1
- Afwijking 2
- .....

In de paragraaf bedrijfsvoering heeft het college beschreven welke actie zij onderneemt om de afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Bijlage 4 – Format rechtmatigheidsverantwoording proceseigenaar
Zie afzonderlijk document.